

Økologisk hybridrug 2013/14

Hybridrug er den vintersædsafgrøde der i forsøg giver det højeste udbytte under økologisk dyrkning.

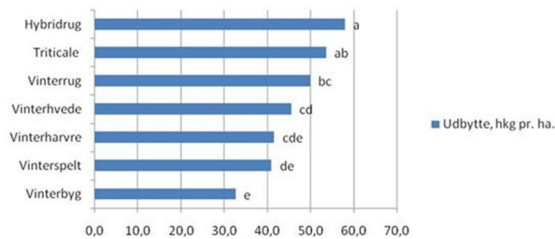
Prisen for såsæd af hybridrug er lav nok til, at der kan forventes en økonomisk gevinst ved at anvende hybridrug fremfor almindelig rug, hvis der bliver sået tidligt nok. Det er en individuel vurdering, om man vil tage chancen og forsøge sig med økologisk hybridrug.

I figur 1 er resultaterne vist for otte års landsforsøg med økologisk dyrkning af vintersædsarter. Det fremgår her, at hybridrug er den art, der gennemgående gav det bedste udbytte. Udbytteforskellen mellem hybrid rug og almindelig rug var dengang cirka 8 hkg.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Udbytte i vintersæd, hkg pr. ha.

Figur 1. Udbytter i økologisk vintersæd, søjler med forskellige bogstaver er signifikant forskellige. (Klik på figuren for stor udgave)

Siden 2004, hvor forsøgene med vintersædsarter blev afsluttet, er der kommet nye sorter af hybridrug med endnu højere forholdstal.

Hybridsorten Palazzo, som i år udbydes på den økologiske frødatabase, opnåede i de seneste års landsforsøg under konventionel dyrkning forholdstal på mellem 115 og 126 sammenlignet med populationsarten Kapitæen.

Palazzo er også blevet afprøvet i de økologiske sortsforsøg i Nordtyskland ([link](#)). Her har den forholdstal 113 over tre år på både sandjord og lerjord. Man skal være opmærksom på, at Palazzo indgik i måleblanding. Det resulterer i et gennemsnitligt merudbytte på 6 hkg pr. ha på let jord og 8,5 hkg pr. ha på tung lerjord.

Kan merudbytterne i hybridrug betale for den dyrere udsæd?

Det lette regnestykke, der taler for eller imod at købe hybridudsæd, siger, at merudbyttet ganget med salgsprisen for rug skal kunne opveje merudgifterne til indkøb af såsæd.

Men regnestykket er ikke ens for alle bedrifter. Det afhænger af jordtypen, hvor tidlig man kan så og afsætningen af rugen.

Ved maksimalt merudbytte i hybridrug på 8 hkg pr. ha og den nuværende pris på økologisk rug på omkring 150 kr. pr. hkg, må hybridudsæden maksimalt koste 1.200 kr. mere pr. ha end den almindelige udsæd.

I tabel 1 er udsædsomkostningerne for hybridrug og alm. rug beregnet for en tidlig såning omkring 25. september og sen såning omkring 10. oktober. Plantetallet for hybridrug er 70 pct. af linjerug.

Hybridrug Palazzo koster 435 kr. pr. unit (1.000.000 spiredygtige kerner) ved køb af 12 units ellers 495 kr. pr unit.

Linjesorten Kapitæen koster 495 kr./hkg med tusindkornsvægt på 43 samt en spireevne på 95 pct. Der tages forbehold for angivne priser.

Såtid	Hybridrug udsæd i kr. pr. ha	Linjerug udsæd i kr. pr. ha
25. sept.	$\frac{210 \text{ planter}}{100} = 2,1 \text{ unit} \text{ á } 435 = 913,5 \text{ kr}$	$\frac{300 \text{ planter} \times 49 (TKV)}{95} \times 4,95 \text{ kr/kg} = 672 \text{ kr}$
10. okt.	$\frac{315 \text{ planter}}{100} = 3,15 \text{ unit} \text{ á } 435 = 1.370 \text{ kr}$	$\frac{450 \text{ planter} \times 49 (TKV)}{95} \times 4,95 \text{ kr/kg} = 1.008 \text{ kr.}$

Tabel 1. Priser for udsæd i forhold til såtid for linjerug og hybridrug.

Konklusion

Ved de viste eksempler for udgifterne til såsæd ses, at der ved den sene såning er en meromkostning på 362 kr./ha for hybridudsæden. Ved en afregningspris for rug på 150 kr./hkg, er et merudbytte for hybridrug på 2,5 hkg tilstrækkeligt for at betale den dyrere såsæd. Vælges en såtid sidst i september, der hvor forholdene og ukrudtstrykket tillader det, er et merudbytte på 1,6 hkg tilstrækkeligt. Prisen for hybridudsæd er dermed lav nok til, at der kan forventes en økonomisk gevinst ved at dyrke hybridrug, særligt på god jord eller såning sidst i september. Selvom forsøgene viser et merudbytte, er der ingen garanti herfor. Det bliver en individuel vurdering, om man vil tage chancen og forsøge sig med økologisk hybridrug. Det eneste man kan sige med sikkerhed er, at udsæden er dyrere.

Såtid og udsædsmængde

- Kompromiset mellem at udsætte såningen, for at mindske fremspiringen af ukrudt og ikke så for sent til at miste for meget udbytte, er normalt den sidste uge af september og de første dage af oktober.
- En tommelfingerregel siger, at udsædsmængden for hybridudsæden er cirka 70 pct. af udsædsmængden i linjesorterne.
- Ved såning i tidsrummet 25. september – 15. oktober vil udsædsmængden på 300–450 planter pr. m² være passende for almindelig rug og cirka 210–315 planter pr. m² for hybridrug.
- På milde lokaliteter og et godt såbed kan udsædsmængden reduceres, mens den bør øges på kolde lokaliteter og ved et dårligt såbed.
- I forsøgene har der ikke været effekt af at øge udsædsmængden over de 450 planter pr. m² i et vel tillavet såbed.
- Rug skal sås i en ensartet dybde på cirka 3 cm. Hvis udsæden placeres for tæt på jordoverfladen, øges risikoen for udvintring. Den "øverlige" såning gør det desuden vanskeligt at gennemføre ukrudtsharvning uden at skade planterne.